HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

אי לא שרית ליה אתי לכבויי א"ר יהודה בן שילא א"ר אסי א"ר יוחנן אהלכה כר' יהודה בן לקיש במת: אין ניאותין הימנו לפי שאינו מן המוכן: תנו רבנן ב)מותר השמן שבנר ושבקערה אסור ורבי שמעון מתיר: **מתני'** ג)מטלטלין נר חדש אבל לא ישן רבי שמעון אומר כל הנרות מטלטלין חוץ מן הנר הדולק בשבת: **גמ'** ת"ר מטלטלין נר חדש אבל לא ישן דברי רבי יהודה ר"מ אומר גכל הנרות מטלטלין חוץ מן הנר שהדליקו בו דבשבת ר' שמעון אומר חוץ מן הנר הדולק בשבת כבתה מותר לטלטלה אבל כום וקערה ועששית לא יזיזם ממקומם ור' אליעזר בר' שמעון אומר מסתפק מן הנר הכבה ומן השמן המטפטף ואפי' בשעה שהנר דולק אמר אביי רבי אליעזר ברבי שמעון סבר לה כאבוה בחדא ופליג עליה בחדא סבר לה כאבוה בחדא דלית ליה מוקצה ופליג עליה בחדא דאילו אבוה סבר כבה אין לא כבה לא ואיהו סבר אע"ג דלא כבה אבל כום וקערה ועששית לא יזיזם ממקומם מאי שנא הני אמר עולא סיפא אתאן לר' יהודה מתקיף לה מר זוטרא אי הכי מאי אבל אלא אמר מר זוטרא לעולם רבי שמעון וכי קשרי רבי שמעון בנר זוטא דדעתיה עלויה אבל הני דנפישי לא והתניא מותר השמן שבנר ושבקערה אסור ורבי שמעון מתיר התם קערה דומיא דנר הכא קערה דומיא דכום א"ר זירא פמוט שהדליקו בו בשבת לדברי המתיר אסור לדברי האוסר מותר למימרא דרבי יהודה מוקצה מחמת מיאום אית ליה מוקצה מחמת איסור לית ליה והתניא ד)ר' יהודה אומר כל הנרות של מתכת מטלטלין חוץ מן הנר שהדליקו בו ה)בשבת אלא אי איתמר הכי איתמר א"ר זירא פמוט שהדליקו עליו בשבת ד"ה אסור לא הדליקו עליו ד"ה מותר: אמר ו)רב יהודה א"ר מטה שיחדה למעות אסור לטלטלה מיתיבי' רב נחמן בר יצחק מטלטלין נר חדש אבל לא ישן ומה

ואע"ג דגבי ממון ו)אמרינן איפכא[א] אי שרית ליה אתי לכבויי אייתו משוס שאין מצטער על ממונו כמו על מתו[ב] ואי שרית ליה אתי מתוך שיהא טרוד להגיל[ג] ישכח שהיום שבת ויבא לכבות בשוגג אבל על מתו מצטער ביותר ואי לא שרית ליה אתי לכבויי במזיד[ד]:

שבנר ושבקערה אסור ור' שמעון מתיר. ואחר השבת מותר אפי' לר' יהודה וה"נ תניא לקמן גבי נויי סוכה אסור להסתפק מהן עד מוצאי י"ט האחרון אבל בתר הכי שרי וקשה לר"י דמ"ש מנר חנוכה דתניא ז)כבה ליל ראשון מוסיף עליו בליל ב' ומדליק בו כבה ליל ח' עושה לו מדורה בפני עצמו מפני שהוקצה למצותו ואומר ר"י דנר חנוכה עיקרו לא להנאתו בא אלא לפרסומי ניסא ומשום חביבותא דנס אינו אלא מקצה שיכבה אלא מקצה לגמרי למצוה[ט] אבל נר שבת להנאתו בא יושב ומצפה שיכבה[ט] ולכך מותר וא"ת ומ"ש נר שכבה דאסור לטלטל לר' יהודה מסוכה דעושה דעלמא דמהני בה תגאי דלאחמר לקמן בפ"ק דמסוכה ואם התנה עליה שיכבה ואחמאי אין לפי תגאו ומוקי לה במסכת ביצה (דף ל:) בסוכה דעלמא ודעושה לאחמתו דעתיה עילויה שתפוג ונר נמי דעתיה עילויה שיכבה ואחמאי אין מועיל תגאי להסתפק ממותר השמן ונר"ש נמי יועיל תגאי להסתפק מן השמן המטפטף בשעה שהנר דולק וי"ל דהתם סוכה דעלמא היתה עשויה מזמן גדול ועתה בי"ש אינו בודל ממנה ויושב ומצפה מתי תפול אבל נר עיקר הקצאתו הוא בי"ש ולחיית בידי לצורך שבת וחמיר טפי ולא מהני ביה תגאי[ב]: **לדברי המתיר אסור.** פי' בקונטרס לדברי ר' מאיר[ח] וא"ת מאי קמ"ל הא בהדיא קאסר ר' מאיר נר שהדליקו בה באותו שבת וי"ל דה"א ה"מ בנר של חרס דאית ביה תרתי מוקצה מחמת מיאום ומחמת איסור קמ"ל דאפי' בשל מתכת דלא מאיס ואית ביה אלא מוקצה מחמת מיאום אסור אסר ר' מאיר ואין נראה לר"מ[ט] דלפי זה הא דמסיק דברי הכל אסור לא הוי אלא ר' מאיר ור' יהודה דקתי עלייהו ולא ר"ש[כא] ומפרש וכן פר"ח לדברי המתיר[כא] הייגו ר' שמעון[כב] אסר כאן בפמוט דהא פמוט גדול הוא ככוס וקערה ועששית כמו פמוטות של בית ר' דשילהי כל כתבי (לקמן קכח:) לדברי האוסר הייגו ר' מאיר ור' יהודה דאסרי בנר שהדליקו בו באותו שבת[כג] וה"מ בנר של חרס דאיכא תרתי מוקצה מחמת מיאום ומחמת איסור אבל בנר מתכת אסר ר' מאיר[כד] דאפי' בשל מתכת אסר ר' מאיר ור' יהודה דחולין (דף טו.)[כו] ע"כ לא שרי רבי מאיר אלא במבשל דראוי לכוס אבל בנר בשאחט[כז] לא[כח] [ג]: **מטה שיחדה למעות אסור לטלטלה.** נראה דאפי' לצורך גופה או לצורך מקומה אסור דכיון שיחדה למעות שוב אין עושין ממנה שום משמש ו)והוא כחצורות דאסור לטלטלה לרבי יהודה אפילו לצורך גופה ומקומה ולרבי שמעון לא אסור שום מוקצה לצורך גופו ומקומו אלא מוקצה מחמת חסרון כיס:

הלכך לא מהני ביה תנאה. מוס' הרא"ש. יח. דמתיר מוקצה מחמת מיאום. מוס' הרא"ש. יט. לפרש דברי המתיר היינו ר"מ. מוס' הרא"ש. כ. דלית ל[ה]יה מוקצה מחמת איסור. מי' הר"ן. כא. בנר קטן. מוס' הרא"ש. כב. שהוא מתיר בכל איסור דמוקצה מחמת איסור. רמב"ן. כג. [הכא] מותר, דר' יהודה לית ל' מוקצה מחמת איסור, ור"מ נמי לא אסר נר שהדליקו באותה שבת אלא דוקא בנר. מוס' הרא"ש. כד. אלא אי אתמר הכי אתמר, פמוט שהדליקו עליו באותה שבת ד"ש אסור. רמב"ן. כה. דר"י ור"מ נמי אית להו מוקצה מחמת איסור לחודיה, ואפי' אינו במוקצה מחמת מיאום כלל. רמב"ן. כו. גבי המבשל בשבת, בשוגג יאכל, במזיד לא יאכל. מוס' הרא"ש. כז. דאין ראוי לכוס. מוס' הרא"ש. כח. אלמא דר"מ אית ל' מוקצה מחמת איסור לחודי', [ו]היינו לפי מסקנא דשמעתין. מוס' הרא"ש.

מסורת הש"ס

א) [לקמן מו: ביצה ל:], ב) חולין יד:, ג) תוספתא שבת פ"ב, ד) י"ב בתוספות שבת, ה) חולין טו., ו) כב"י בתוספות שבת, ז) [לפמ"ש תוס' יומא קח: ד"ה אמר וכו' מוכח דסר' גרסת, הכא רב הונא ע"ש], ח) [דכור זה שייך לעיל במשנה], ט) בתוד"ה אלא, י) שיך לעמוד הקודם, כ) [לקמן קח:], ל) נב"ש לא נמצא מקומו אלא בשאלתות פ' ושאלה הביאו הרא"ש פרק במה מדליקין רס"ט ובטור וב"י סימן תרעז],

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה דב"ש מטלטלין וכו' לאיתמוסי ביה להדיא: (ב) תוס' ד"ה דב"ש עלעול וכו' אבל בממון עבשה בפים לדבר האסור והכא חשיב בשבח מדשרי שמואל דאפילו מניח דבר שדעתו ליטלו בשבת ולא להניחו כל השבת חשוב כשבח כי הכא דמעבר:

גליון הש"ם

תוס' ד"ה דב"ש בו' אפילו מניח חשיב בשובח כי הכא דמעבר. עי' לקמן דף נא ע"ב תוס' ד"ה או שנתן: **בא"ד** דהבא עיקר. עי' לעיל דף לט ע"ב תוס' ד"ה מפני שמוזיר: **בא"ד** הוו ידעי לה דבתרי' היא. עי' מגמות דף ט ע"ב תוס' ד"ה מסר הלוג. ומו"ש דף ה ע"ב תוס' ד"ה לאמוי: **תוס'** ד"ה שיחדה בו' **והוא** בהצוצרות. לעיל דף לו ע"ב:

מוסף רש"י

מותר השמן שבנר. נר קרוייה"ל, מותר השמן שנתן בנר או בקערה, שמן המיתן להדלקת הנר של שבת וכבה, המותר יש בה משוס מוקצה ואסור (ביצה ל:). **מטלטלין נר חדש.** שלא הדליקו בו מעולם, נר של חרס וכשהוא חדש חזי למימרמי ביה פירי, **אבל לא ישן.** דמוקצה הוא מחמת מיאום, שהצטע קלה בו (חולין יד:). **כל הנרות** של מתכת מטלטלין. דשל מתכות לא מאיסי אפילו יאנים, כגון של נחושת ויוצא בהן. חוץ מן **הנר שהדליקו בו באותה שבת.** שהיה נר דולק בו בין השמשות, דמוקצה מחמת איסור, שאסור לכבות הנר, ואסר גם הוא לטלטל, וכיון שהוקצה לבין השמשות הוקצה לגל היום (שם סו.).

רב נסים גאון

אמר ר' זירא פמוט שהדליקו עליו באותה שבת לדברי המתיר אוסר לדברי האוסר מתיר. פמוט מין מנורה ויש לה קנה אחד, ובמנחות בפרק הקומץ את המנחה (דף כח) כשאמרו על דרך קושיא ואימא נמי באה דהב באה קנים אינה באה דהב אינה באה קנים, השיבו ההוא פמוט מיתקרי. והפמוט שהזכיר ר' זירא בשמועה זו נחשת היא חדש ואינו נמאס, ואם הדליקו עליו נר באותו שבת הרי הוא מוקצה מחמת איסור ולפי שהוא מוקה מלכלוך לא הוי מוקצה מחמת מיאום. ועל דעת ר' מאיר שהיה מתיר טלטול הפמוט אם לא הדליקו עליו באותה שבת, זה הפמוט אע"פ שהוא כחדש שאינו נמאס אסור לטלטלו לפי שנהיה מוקצה מחמת איסורו מפני הנר שהדליקו עליו באותו יום. ועל דעת ר' יהודה שהיה אוסר טלטול נר חדש הרי הפמוט מותר לטלטלו לפי שנראה נר חדש ואינו מאוס. ולפיכך באה הקושיא מידי למימרא דר' יהודה מוקצה מחמת מיאום אית ליה מוקצה מחמת איסור לית ליה והתניא. ובגמ' דבני מערבא גרסי מעשה היה וטילטלו פמוט מתחת הנר בשבת וזה הפמוט דלא יהא אסור כמו שאמר כל הנרות מטלטלין חוץ מן הנר שהדליקו בה באותה שבת וזה הפמוט הדליקו בו באותה שבת והרי הוא לר' מאיר אסור, ואי כר"ש אפילו נר עצמו יהא מותר וכל שכן הפמוט שיהא מותר ואין אנו צריכים להודיענו זה דהיתר בפמוט על דעת ר' שמעון שהיה סובר נר עצמו מותר לטלטלו, כ"ש פמוט מתחתיו. אלא כן אנן כר' יהודה דר' יהודה אומר נר מאוס פמוט אינו מאוס. וזה סיוע הפירוש שפירשנו, אבל בארתי דה הטעם כי ראיתי מי שפירש אותו בטעם אחר וסבר שר' שמעון שהוא מתיר בנר אוסר בפמוט. ולדבריהם בתלמוד ארץ ישראל אי כר' שמעון אפילו נר עצמו יהא מותר נתבאר כבר שר' שמעון מתיר הנר עצמו וכ"ש הפמוט.

רבינו חננאל

כי לא שרית ליה לטלטולי אתי לכבויי ולמעבד איסורא דאורייתא. א"ר יהודה בר שילא א"ר אסי א"ר יוחנן הלכה כר' יהודה בן לקיש במת. **ואין ניאותין ממנו לפי שאינו מן המוכן.** ת"ר מותר השמן שבנר ושבקערה אסור להסתפק ממנו, ר"ש מתיר. **מטלטלין** נר חדש אבל לא ישן, אע"ג דקי"ל דהלכתא כר' שמעון בכולה שבת, בהא לית הלכתא כוותיה, חזא דתנא דידן קתני דברי ר' יהודה סתמא במתניתין. ובברייתא מפרש דברי ר' יהודה מטלטלין נר חדש אבל לא ישן, ר' מאיר אומר כל הנרות מטלטלין חוץ מן הנר שהדליקו בה באותה שבת. נמצא ר' מאיר ור' יהודה שניהן אוסרין בנר שהדליקו בו באותה שבת, ור"ש מתיר ולית הלכתא כוותיה, דהוא יחיד במקום רבים. ואע"פ דא"ר יוחנן אנו אין לנו אלא בנר כר' שמעון, אמרו ליה לר' יוחנן לא סבירא ליה טעמא דר"ש. **ואפילו** ר"ש לא שרי לטלטולי בשבת (ב)נר שכבה אלא בנר קטן דכיון דהוא נר קטן ושמנו מעט דעתו עליו מאתמול לכשיכבה יטלטלנו ואינו מוקצה, אבל נר גדול כגון כוס [ו]קערה ועששית שיתכן שיריליון היום כולו לא אמרינן דחשיב עלייהו מאתמול לכשיכבו יטלטלם, אלא אמרינן ודאי כיון דגדולים הן נתייאשו מלטלטלן ומוקצין הן, לפיכך קתני סיפא אבל כוס וקערה ועששית לא יזיזם ממקומם. וכן כיוצא בהן, פעמים שיש קערה ורב הכא מטלטלין מן הלד הא תנן בפ' נוטל (לקמן קמב:) מעות שע"ג הכר מנער את הכר והן נופלות ואכן שעל פי הסחבים מטה על לדה וכו' ומוקי לה רב התם בשוכח אבל במניח נעשה בסיס לדבר האסור והכא (ד)(חשיב) בשוכח[א] מדשרי שמואל[ב] וכל דבר שדעתו ליטול בשבת ולא להניחו כל השבת [ג]אפילו מניח חשיב כשוכח כי ההיא דמנער את הכיסוי והם נופלות אע"פ שבמתכוין כיסה בדבר שאינו ניטל ואפי' רבנן דרבי אלעזר בן תדאי[ד] שרו בכי האי גוונא דהכא דהא שרו פגה שהטמינה בתבן וחררה שהטמינה בגחלים אם מגולה מקלתה ובמכוסה כולה פליגי דרבי אלעזר שרי אפי' מכוסה כולה דמוחה בכוס או בכרכר ואומר ר"י דיש לחלק [ה]דהכא עיקר הטלטול לצורך מת[ו] ולא דמי לכל הנהו שעושה עיקר הטלטול לצורך כר וחבית ולא לצורך מעות ואכן[ז] א)ולהכי לא מייתי הכא[ח] פלוגתא דר' אלעזר בן תדאי ורבנן[ט] וע"ק לר"י דאפי' בטלטול דמת שיש לאסור יותר משאר טלטול מן הלד כדפי' שרי שמואל ובסוף במה טומנין (לקמן דף כ:) אמר שמואל האי סכינא דביני אורבי דלה ושלפה והדר דלה שרי ואי לא אסיר ופירש בקונטר' לקמן דאסור משוס טלטול מן הלד וכן קשה דכ' הונא אמר התם אם סליקוסתא דלה ושלפה והדר דלה שרי ואי לאו אסור א"כ אסר טלטול מן הלד ובסוף תולין אמרי בי רב טלטול מן הלד לא שמיה טלטול ואמרי בי רב הייגו רב הונא כמו שמפרש ר"ת בספ"ק דסנהדרין (דף י: ושם)[ט] ונראה לר"י דרב הונא ושמואל לא אסרי התם משוס טלטול מן הלד אלא משוס שמסיר עפר ומרחיב הגומא ואיידי דאיירי לעיל מייתי בגומא נקטה ומותיב מהטומן לפת וצנונות דסתם לפת וצנונות לאו דלה ושלפה ולהכי ד)הוו ידעי הם"ם מיובתא ור"ה ושמואל דעיקר הוא לדמתי' היא בסדר זרעים אלא דדחקי לאוקמה בדלה ושלפה והם"ם לא ניחא ליה לאוקמה הכי ועומדת בתיובתא:

ו)**מתוך** שאדם בהול על מתו אי לא שרית לי' אתי לכבויי.

עין משפט נר מצוה

מח א מיי' פכ"ו מהל' שבת הלכה כא סמג לאוין סה טוש"ע או"ח סימן שיא סעיף ח:

מט ב מיי' פי"ח מהל' שבת הלכה יב ופרק כו הלכה יד סמג לאוין סה טוש"ע או"ח סימן רסה סעיף ג וסימן רעט סעיף ח:

נ ג מיי' פכ"ח מהלכות שבת הלכה י יא טוש"ע או"ח סימן רעט סעיף ח:

לעזי רש"י

לנפ"א. מנורה.

תוס' ישנים

א) וא"ח ח דהכא ט שרי טפי ככר או תיוקן מטלטלין מן הלד ובפ' נוטל (דף קמב:) אמר לא אמרו ככר או מיוקן אלא לאמת בלבד ואמרינן לע"ש ע"י ככר או מיוקן אבר דבריס אלא אמ"ש דשרי טלטול מן הלד (לאמת) ר':

ב) וכשב"ל מפ' דהכא תמיר טפי לפי שהוא בסים לדבר אסור יז:

ג) וכשב"ל מפרש דאפילו לאמלי דס"ל אתי הייגו דמולין שפיר דבמוקצה מחמת איסור דהתם אפי' ר"ש מודי אף על גב דשרי בנמצאלה בשבת התם אינו מעלה על לבו שישתמש אוס אדם בשבת והוי כמו דיש בתיו בשבת ודפ"ש דפליגי ר"ש אסר בהיכה (דף כד:) דאפילו ר"ש אסר כגרוגרות ולימוקין מדלא לקמן מאתמול אקציתו:

מוסף תוספות

א. כגון שמת בשבת. רא"ש. ב. דאי במניח לא הוי שרי שמואל. רא"ש. ג. [ד]סברי טלטול מה"צ שמי' טלטול. תוס' הרא"ש. ד. שאסור לטלטלה, ולא לצורך המטה, ולהכי שמי' טלטול. תוס' הרא"ש. ה. ואגביה מטלטל המעות עמו וכו' וכיון שא"א לעשות צורך של היתר בלא טלטול האסור, מותר לטלטל אגב ההיתר. תוס' הרא"ש. ו. אלא פלוגתא דר' יהודה בן לקיש ות"ק [דפליגי במת. רא"ש], ולא מייתי ההיא. תוס' הרא"ש. ז. משום דלא דמי לטלטול מה"צ. תוס' הרא"ש. ח. שיש חילוק בין טלטול מה"צ דמת לטלטול מה"צ דעלמא. תוס' הרא"ש. ט. דאסר רב טלטול מה"צ. תוס' הרא"ש. י. אלמא שאני טלטול מה"צ דעלמא מבמת. תוס' הרא"ש. יא. דאסרי' להציל מפני הדליקה משום. תוס' הרא"ש. יב. ולא אתי לכבויי אי לא שרינן ליה, אבל. תוס' הרא"ש. יג. כמה דברים. שטה לסר"ן. יד. ואי שרית לי' לא אתי לכבויי, דהא הצלה דפעם אחת בלחוד היא. ריטב"א. שאינו מציל אלא את המת לבד, לא שייכא בהא מילתא טירדא כלל. שטה לסר"ן. טו. [ו]רוצה שידלק הנר כולו. תוס' הרא"ש. טז. שישאר בה אחר השבת. תוס' הרא"ש. יז. כדאמרי' לקמן הנח לנר שמן ופתילה הואיל ונעשה בסיס לדבר האסור,

---

[ב]ר"ש) מסתפק אדם מנר הכבה ומשמן המטפטף אע"פ שהנר דולק. [ג]**א"ר זירא** פמוט שהדליקו עליו לדברי המתיר בנר אסר בפמוט, כלומר לר' שמעון דמתיר בנר קטן בפמוט שהוא גדול אוסר, ולדברי ר' מאיר ור' יהודה שאוסרין בנר של חרש מפני שהוא מטונף והוא צאוי כולו ולפיכך הקצהו מאתמול, בפמוט שהוא של מתכת ואינו מטונף מתיר. **וירושל'** נר מאוס, פמוט אינו מאוס. תני נר המונח על הדלת פותח ונועל בשבת ובלבד שלא יתכוין לכבות. רב ושמואל פתרין לה בשוכח ומקלליין למאן דעבד כן, [יכרת] ה' לאיש אשר יעשנה וגו'. **ואקשי'** ולר' יהודה מוקצה מחמת מיאום אית ליה, מוקצה מחמת איסור שהדליקו בה באותה שבת לא, והתניא ר' יהודה אומר כל הנירות של מתכת מיטלטלין חוץ מן הנר שהדליקו בה באותה שבת. **ואסיקנא** הכי, לדברי הכל פמוט היא שהיא מנורה שאין לה אלא קנה אחד ואין על ראשה אלא כף אחת, הדליקו עליו באותה שבת דברי הכל (אחד) אסור, לא הדליקו עליו דברי הכל מותר. **הא** דאמר רב מיטה שיחדה למעות והניח עליה מעות[ג], והיו עליה המעות כל בין השמשות, אע"פ שנטלו המעות עכשיו ואינם במיטה אסור לטלטלה, אסיקנא דרב

ג) עי' כרש"ן וכרמב"ן. ד) ט"ס כאן.